

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Bastan

HÖG MÅN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 31 OKTOBER 1920.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

BLOMSTERPRAKT I HÖSTDAGAR.

Pan stiger fram bland begonior och cyclamen.

En skulptur, vackert infogad i trädgårdens ram.

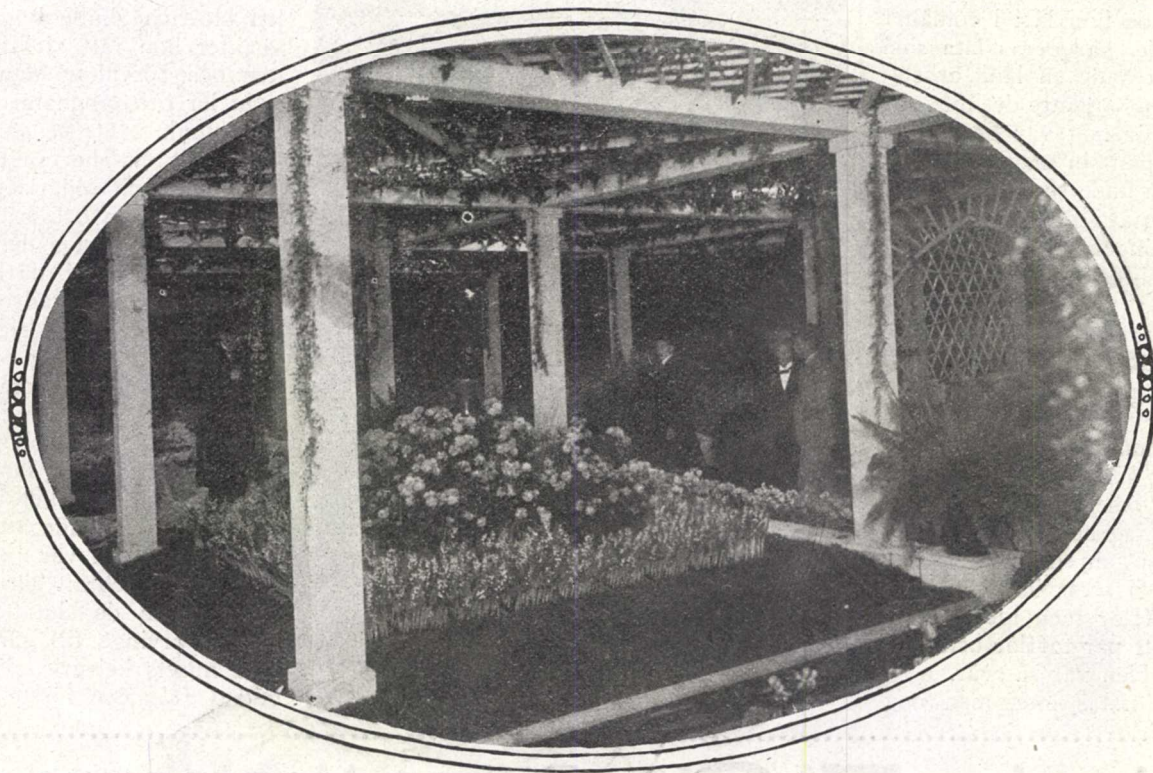
Operaterrassen i Stockholm har under den gångna veckan varit som en enda yppig trädgård. Det är Mälardalens Trädgårdssällskap, som där arrangerat sin trädgårdsutställning, med fin och säker smak ordnad av utställningskommisarien, trädgårdsarkitekt Olle Piehl.

För trädgårdskonsten — här i allmänhet ännu icke nog uppmärksammas, fastän den just i vårt kyliga land borde vara ansad och älskad som få — bjuder utställningen på nya uppslag. De kräva emellertid ett studium för sig, och besökaren tycker väl i regel det vara mycket nog att få anamma hela denna rikedom, som blommorna ge och som i dessa sena höstdagar skänker förtummelsen av sommarsol och syd-

ligare luftstreck. Där är t. ex. cyclamen persicum, som höjer blommornas ädla eld ur bladens jämna, harmoniska valv. Där är kry-

santer — krysant vill man numera det skall heta i stället för "chrysantemum", som med sin omständlighet gott kan irritera både skalder och blomstervänner — alltså krysanter i höstens ljuva färger och med "Soleil d'octobre" mildt speglad i strålblomman av samma namn. Och så begonior, rosor, vivor, violer etc. etc. och murgröna och ormbunke utmed väggarna.

I all denna grönska sitter Ida Thoresens unga flicka (återgiven på bilden till höger) på sin sockel, medan adianthum spinner kring henne som skira drömmar, och inne i ett litet fauntempel sitter Hultströms lilla stenfaun och trycker druvor mot törstiga läppar.

Några yppiga blomsterbäddar.

Som liljorna på marken. Av Hedvig Svedenborg.

En matador.

CLARA BOMAN, ELLER FRÖKEN Clara, som hon alltid kallades under de fyrtio år hon tjänade hushållerska uppe på Bergsjöherregård, hade sett en hel del av livet och dessutom tänkt över vad hon sett och erfarit, varför det också var ett sant nöje att någon gång få en riktig språkstudium med henne.

Och det var nog ingenting hellre hon talade om än när gamla friherrinnan räddade Bergsjögård.

— Ser ni, brukade hon säga, den vårens dag för ett par och trettio år sedan, när baron Sixten kom åkande med sin unga brud till gården, ska ni inte tro att gården såg ut som den gör nu. O nej då.

Flygeltaken gingo i vågor som ett hav i storm, så man kunde vänta att de skulle ramla in när som helst och stora byggnaden såg ut som om den hade skarlakansfeber och höll på att fjällas, ty i stora vita flagor föll rappningen av så att bara röda köttet stack fram, och trädgården, ja, den var som den värsta urskog.

Men äreportar och hurrarop och vitklädda flickor var det gunås-så-visst och den unga bruden strålade som om hon kört in genom himmelrikets port, medan baron Sixten satt där vräkig och elegant som den matador han alltid varit. Vad brydde det honom att han redan slitit ut en mor och en syster och att gården var så utsugen, att den snart inte var stort mer värd en en kuliss på en landsortsteater, bara han hade det bekvämt och bra. Och nu kom naturligtvis turen till hans unga hustru, som inte var stort annat än ett barn den gången.

Nå ja, ett par månader fick den unga frun vistas i paradiset lustgård, och det är minsann inte alla som ens fått det, men de månadernas dröm och lycka fick hon dyrt betala med ett helt långt livs släp och slit och ett lidande, som nog ingen riktigt kan förstå, inte ens den som stått henne så nära som jag.

Det var inte mer än en två månader efter bröllopet som hennes rödkantade ögon skvallrade om hemliga tårar och som hon kom med sina första blyga frågor till mig.

Aldrig hade hon trott att det var så lätt att sköta en stor gård? Att det var så lite att göra? Själv var hon ju stadsbarn, så hon visste rakt ingenting om hur det kunde vara på landet, men nog hade hon läst i romaner om jordbrukare, hur de, när deras lata små hustrur vaknade, redan hade en lång arbetsmorgon bakom sig. Men så måtte det inte alls vara i verkligheten, för nog var hon alltid uppe ett par timmar innan sin man. Och när hon undrade på att han hade så god tid, gäspade han bara och sade att så här, före midsommar, var det rakt ingenting att göra om mornarna. Men när jakttiden kom, då skulle hon få se på annat.

Ja, vad skulle jag svara på det. Jag kunde ju inte säga annat än att baron Sixten alltid varit en sådan där matador som inte gjorde annat än vad han själv ville.

Först blev friherrinnan lite stött och färgen steg på hennes fina kinder, så hon såg ut som en äppelblomma, men så brast hon i skratt och frågade om jag hört den där skojiga rättskrivningsfrasen om den där matador eller bälde riddaren som gick till Djurgården, för att äta våfflor men med ångest vände om, tog på sig ett par tofflor och lade sig i sin alkov, för mådden var så svår.

Nej, det hade jag förstås inte, men nog

tyckte jag att den passade alldeles precis på baron Sixten.

Men så blev friherrinnan helt allvarsam igen och äppelblommorna försvunno från hennes kinder då hon frågade om Bergsjögård hade råd med att föda — Matadorer. Hon tyckte att allt såg så förfallet ut — och var det verkligen meningen att de skulle ha sådana där festmåltider varje dag? Först hade hon trott att det var för smekmånadens skull som det var så festligt, men nu var den ju över för länge sedan.

Det var inte utan att hon såg lite rädd ut när hon sade detta, för det var första gången hon blandade sig i hushållet och hon tänkte väl att jag skulle ta illa upp. Men tvärt om, jag blev så hjärtinnerligt glad att få en bundsförvant och så kommo vi överens om att införa lite enklare vanor.

Fast, ser ni, det tog hus i h- som det he-

En kvinnlig v. ordförande i Författareföreningen.

TILL SIN VICE ORDFÖRANDE HAR SVERIGES Författareförening nyligen valt fru *Marika Stjernstedt*.

Man får ju i valet se ett erkännande bl. a. av vad författarinnorna betyda i de skrivandes kår, där de, åtminstone om man vill gå efter Författareföreningens matrikel, utgöra uppåt en tredjedel eller åtminstone fjärdedel av samtliga. Men därtill kommer ju, att fru Stjernstedt torde ha alldeles särskilda betingelser att företräda både manliga och kvinnliga kolleger, vilka säkerligen alla glädja sig åt hennes inval.

I november kommer Marika Stjernstedt att framträda med en ny roman, "Världen och stjärnorna". Det är nu ända sedan 1913, man haft en större roman med svensk miljö av hennes hand, men då hörde ju också, "Alma Wittfogels rykte" till de par, tre succeshöckerna för året.

Marika Stjernstedt.

ter. När det gällde maten var baron Sixten minsann vaken som få, hur fint jag än fuskade, så nog kände han om det fattades ett par skedblad olja i majonäsen och om det var något hekto mindre smör i vetebullarna, och då var det också slut med vetebrödsdagarna för friherrinnan, det kan jag försäkra. Så för fridens skull var det bäst att gå på som förut. Att låta krukans gå efter vatten tills att — —

Men ett år senare satt friherrinnan med en son på sitt knä och då var det som om hon riktigt vaknade upp till verkligheten och svaret. Och så bad hon att få tala med mig. Om allt som rörde gården frågade hon mig, ty försökte hon få veta något av sin man, så svarade han bara: — Det där förstår du inte, det där sköter jag. Men nu ville hon redan veta hur det var med skogarna, och vad de voro värda, ty det hade hon redan funderat ut att det var skogarna vi levde på, att det var skogens trån, sonens framtid, som offrades för det röda vinet och de feta såsarna. Och så till sist ville hon veta vad min mening var om förvaltaren, den där rättgrå, smilande Haneman, som aldrig kunde se henne in i ögonen.

Ja, vad skulle jag säga? Jag kunde inte annat än berätta den där historien för henne om Bonden och Jordmannen. Om hur Jordmannen kom utrusande då bonden började plöja på hans kulle och var rasande som ett bi, men hur bonden gjorde den överenskommelsen med honom att de skulle dela vinsten. Ena året skulle Jordmannen få det som växte i jorden och det andra det som växte ovanför. Ja det tyckte nu Jordmannen var ett redligt förslag. Och så satte bonden potatis det första året, tog själv potatisen och gav Jordmannen blasten, det andra satte bonden vete, tog själv kornen och halmen och gav Jordmannen rötterna.

Och naturligtvis förstod friherrinnan att jag menade att baron Sixten var Jordmannen och förvaltar Haneman bonden.

— Det kommer icke att ske längre, sade friherrinnan och såg med strålände ögon på sin lille förstfödde.

Fast jag då inte kunde begripa vad den, som var så liten och spädd och värnlös som en blomma skulle kunna göra mot de onda makter hon fått att strida mot. Baron Sixten och förvaltar Haneman hängde ju ihop som ler och långhalm och så länge förvaltaren kunde trolla pengar, så länge komme han även att ha herren till Bergsjögård i sina klor. Ja, och sedan bleve det väl fattiggården för baron och hans familj och Bergsjö för Haneman, men det sade jag inte förstås.

En annan gång, då baron var borta på en av sina dyrbara stadsresor, som han allt sedan lillen föddes aldrig fick sin fru med på, kom hon ner till mig och bad mig berätta om baron Sixtens barndom och ungdom.

— Jag vet ju egentligen så lite om honom, sade hon på sitt blygsamma sätt, och jag tror att jag skulle kunna uppfostra Gunnar Sixtenson så mycket bättre, om jag riktigt visste vad jag hade att strida mot.

Ja, se olyckan var ju att baron Sixten var ende sonen och att han kom till världen långt efter sedan de slutat hoppas på att få en manlig arvinge till gården och att han blev hela husets kelegris. Han var formligen avgudad, från den förste till den siste. För fa-

GILLES

Robes Manteaux-Lingerie

Arsenalsgatan 1, Stockholm

dern fanns intet i himmel och på jord annat än sonen, medan modern, som älskade honom högre än sitt eget liv nog insåg faran och försökte att göra vad hon kunde för att han inte skulle bli alldeles fördärvad — men hon förmådde ingenting mot barnets enda vilja. Han var för resten ett bedårande barn med sina mörka lockar, sin lilla kroknäbb och de granna ögonen som kunde titta och be som inga andra. Och det var just det som var olyckan.

Han tiggde sig från skolan också, och fick informatorer, som han hunsade med hur han ville, och som gjorde lärdomen till en lek. Och innan han var sexton år regerade han hela gården efter sin egenvilliga spira. Om det ock var midt i brinnande skördetid och han ville ha folk och hästar för någon av sina nycker så fick han det. Ibland kunde han ligga till sängs dagar i sträck och bara läsa roliga böcker, isynnerhet om vädret var ruskigt, så det hade då varit bättre om han aldrig lärt sig att läsa, och då skulle han passas med alldeles extra god mat. Stark som en björn har han alltid varit, för annars så hade han väl inte tålt ett sådant liv.

Några månader efter sedan baron Sixten blev myndig dog hans far och då visade det sig att gården hade större skulder än någon

anat. Tjänare avskedades och hans mor och enda ogifta syster släpade och slet, så att det var synd och skam, för att hålla det hela gående, för att Matadoren skulle få föra samma liv som förr. Men efter en storbyk förkyldes sig fröken Elise, som var en liten smula puckelryggig och aldrig varit stark, och dog i lunginflammation efter ett par dar. Och då dröjde det inte så länge innan modern följde henne.

— Ja, och så kom jag till gården, inföll friherrinnan, bara för att få höra: "Så eller så gjorde mamma och alltid kom hon in med kaffe och färskt till mig på sängen. Och Elise lagade att mina strumpor voro uppvärmda innan jag fick dem på mig och var ständigt tillhands att springa ärenden åt mig." Och det märks minsann, för tappar Sixten en tidning som han sitter och läser, så kan han inte ta upp den själv, utan ropar på mig, även om jag är i andra ändan på huset, för att jag skall ta upp den — så det lovar jag att med Gunnar skall det bli på annat sätt.

Ja, stackars lille Gunnar, det blev minsann på annat sätt. Fem syskon fick han, tre bröder och två systrar och en högtid var det för honom om hans mor någon enda gång hade tid att ge honom en smekning. Fadern sågo barnen nästan aldrig till. Han fick sina fina

måltider för sig medan mor och barnen åto lika enkelt som den enklaste torpare. Det var en sann fest, om jag kunde smyga till dem en smula sirap på det grova brödet.

Fem om mornarna var friherrinnan uppe och i selen. Och år efter år, tum för tum stred hon sig fram. Hur hon egentligen bar sig åt, den lilla sega människan, det vet jag inte, men så småningom fick hon en sådan makt över Haneman, som hon förgäves sökt få från gården, att han inte vågade fälla ett träd i skogen utan hennes vetskap, trädgården fick hon till stånd igen och barnen skickade hon till staden, till vänner och släkt, för att sälja produkterna. Och så blev det en reparation här och en där, ett litet arv fick hon också och innan baron Sixten, som blev så fet att han knappast orkade röra sig, hann andas en gång, hade hon beslutat att nu skulle flyglarna få nya takstolar och ordentliga tegelpannstak, och så hyrde hon ut dem om somrarna och fick så direkt avsättning för alla gårdens produkter.

Det där med sommargästerna gillade förresten baron Sixten och han lät anlägga en tennisplan, det enda mig veterligt, som han någonsin gjort under sin långa onyttiga levnad. Och där satt han på en bänk i skinande vita sommarkläder och var en glad och trev-

Konstliv och

FRU VICKEN VON POST HÖR JU till våra mest bekanta skulptriser. Som man vet är hon bunden vid Rörstrandsfabriken, och särskilt hennes porslinsfigurer därifrån äro präglande av en äkta kvinnlig fin och ofta munter grace.

I dagarna har fru von Post öppnat en skulpturskola i sin ateljé, Gamla Kungsholmsbrogatan 32. Hon tar emot både manliga och kvinnliga elever, men ännu så länge är det mest hennes egna medsystrar, som anmält sig. På vår bild se vi sju blivande skulptriser i fru von Posts ateljé — den svåra konsten, som också rent fysiskt fordrar så mycket, tycks alltså skola få gott om utövarinnor i Sverige. Man får emellertid nog antaga, att somliga av adepterna komma att vända sig företrädesvis till det fält, som fru von Post själv med sådan framgång odlat: den behagfulla

konstdiskussion.

småskulptur i porslin o. s. v., vari kvinnlig skönhetskänsla gärna torde vilja söka sig uttryck och även har en stor mission att fylla.

Är fru von Posts ateljé på förmiddagen en plats för strängt arbete, så händer, att på kvällarna en lättare musa ropas dit. En gång var fjortonde dag samlas det konstnärer och konstintresserade, som särskilt inbjudits, till konstnärliga diskussionsaftnar. Man får åhöra något intressant litet inledningsföredrag — för vilka stå namn sådana som Gregor Paulsson, Ragnar Hoppe, Edward Hald, vilken hållit föredrag just vid det tillfälle, då vår bild togs, trädgårdsarkitekt Piehl m. fl. — och sedan — ja, det blir ett litet tvångsfritt och angenämt "sedan" med en mer eller mindre öppen diskussion. Det är en mycket god idé, fru von Post här genomfört.

T. v.: Konstfrågor diskuteras vid kvällsté i ateljén. — T. h.: Sju blivande skulptriser i fru von Posts ateljé. Foto O. Ellqvist. Överst: Fru Vikken von Post, Av Goodwin.

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

En livsskildrare med ritstift.

PÅ OLAF GULBRANSSONS UTSTÄLLNING i Nordiska Bokhandeln i Stockholm förekommer bl. a. den självkarrikatur, vi här återge: en sälhund spelande på syrinx. Den karaktäriserar utmärkt sitt föremål: det goda, friska nordiska gemytet, som fått ett instrument, vilket frambringar omväxlande så ljuveliga och demoniska klanger. Hur utmärkt — inte elakt, men med något, som är mycket mer både gripande och träffande än elakhet — tecknar inte Gulbransson t. ex. källborgaren! Jordbunden, klumpig och oformlig kravlar han fram bland de andra djuren på Guds gröna mark — och dock, dock finns där hos honom som en glimt av tränad mot något högre och skönare, en tafatt och fullkomligt fåfång tränad. Och vilken överlägsen ironi i t. ex. "Immer höher geht's". Richard Wagner — redan mästarens ansikte med baretten, som kryper ner i ögonvrån, är tecknat med ett demoneri, som vid första ögonkastet ger sken av oskuld — sitter vid pianot och spelar sig högre och högre upp, tills pianostolen på sin skruv når ända in i himmelen, där Gud Fader ses sitta och röka långpipa — det är den vettvilliga konstnärextasen, som med bara ett steg är över i pipröksgemytligheten.

Olaf Gulbransson i verkligheten.

lig värd som gav de spelande goda råd och hänade när de inte kunde ta bollarna och som briljerade med hur hemma han var i den modärna litteraturen. Medan gästerna beklagade honom, som var så trevlig och världserfaren, att vara bunden vid en så torr och vardaglig och i förtid åldrad kvinna.

Men kom någon och sa ett kvitt om det till mig, så skall jag säga att det blev besked. Jag sa helt enkelt att hon var en ängel och en hjältinna och att om någon var värd att kanoniseras och läggas i ett glasskrin i kyrkan så vore det just hon. Medan hennes Matador till man — — ja, honom ville jag helst inte tala om.

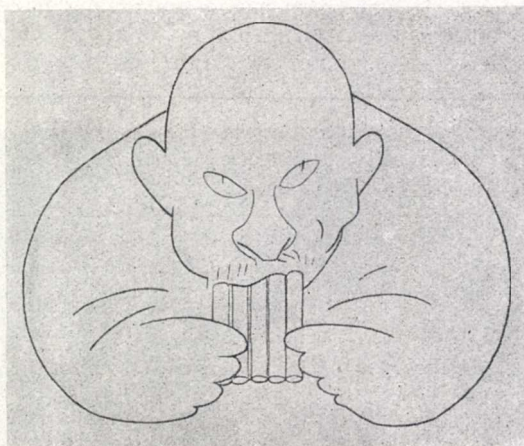
Och hur mycket friherrinnan än hade att stå i, så tror någon att hon svek sina plikter mot sin ungdoms kärlek. Aldrig hade tiden räckt för henne att passa sina barn, men honom passade hon som om han varit ofärdig, och de retsamheter han stack till henne för hennes grova händer och kutande rygg och fula kläder svarade hon aldrig ett ord på. Teg bara och bet ihop tänderna.

Den dagen Gunnar Sixtenson, en allvarlig, blek liten pojke som verkade åldrad i förtid, fyllde tolv år och dagen till ära fått ett par nya byxor av sin pappas gamla, slog förvaltar Haneman ihjäl sig. Han hade varit på fest i byn och på hemvägen råkade hästen i sken och Haneman blev slungad ner för Jätteklätt och bröt nacken av sig. Vilket sannerligen var på tiden, hur illa det än kan låta. Ty hade han bara levat tolv runda månader till, så hade aldrig gården stått att rädda.

För närmare hundra tusen stod baron Sixten i personlig skuld till den där rättgrå ockraren och skogarna hade han lämnat i pant, så där fick man förklaringen på att det alltid fanns pengar till baronens usla böcker, stora vinlager och dyrbara resor.

Men med baronens sötebrödsdagar var det också slut sedan Haneman dog. Friherrinnan kunde väl inte trolla pengar åt honom, det var minsann trolleri nog att hon lyckades lösa skogarna med ett lån på det arv som en gång skulle bli hennes, och hade det inte varit att skogarna sedan stego så i värde, att Haneman nog rullat runt många gånger om i sin grav av pur grämelse, så hade de nog fått gå från gård och grund i alla fall.

Men sedan Haneman slog ihjäl sig kunde man säga att det rakt var slut med baron Sixten. Han blev så underligt gul i skinnet och avtunnad som en halvtom mjölsäck och

Gulbransson sådan han ser sig själv.

Konstnärens hustru och medhjälper, tecknad av sin man.

blicken var själlös och slocknad; och som en björn i bur gick han av och an i sin dublett på nedre botten. Men det skall ingen tro att det var samvetskval över en förfelad levnad.

I timmar kunde friherrinnan få sitta och höra på honom, fast hon hade så mycket att göra att det brann under fötterna på henne, och hon fick ta till halva nätterna, för att hinna med allt, hur han klagade över att han var den mest olyckliga av ödet förföljda män-

När Gulbranssons landsman och långvarige Simplicissimusbroder Blix återvände till Norden, stannade Gulbransson kvar i sitt München och vid sitt kära blad. Intet under: med sin fru Grete, vars markanta profil en annan här återgiven teckning visar, har han i Isarstaden inrättat vad han ej utan skäl själv kallar ett "paradis". "Paradiset" ligger vid Englischer Garten, väl omgärdat åt alla håll, och där inne leva herr Olaf och fru Grete i säll harmoni med hundar, duvor, papegojor, sköldpaddor och allehanda andra ljuva och demoniska djur. Ingen får med ofridsäpplen träda in i "paradiset". Fru Grete besparar sin man de flesta jordiska omsorger: det är t. ex. hon som sköter affärskorrespondensen (Gulbransson har inte varit här uppe ens nu till sin utställning), det är hon, sin mans varmaste beundrarinna, som gömmer alla de utkast, som hans geniala fantasi låter den säkra tecknarhanden forma, o. s. v.

I Nordiska Bokhandeln utställas samtidigt några utmärkt vackra skulpturer av *Anna Petrus*.

E. TH.

niska som någonsin funnits. Tänk, för honom som älskade skönhet och glans att ha blivit begåvad med en hustru som inte såg stort bättre ut än den simplaste dagakvinnu med sina slitna händer och sitt grågröna hår. Och barnen voro ju som en skara vildar i sina byskomakarskor och fula kläder, så det var ju klart att inte hyggligt folk ville umgås med en sådan familj. — Säg, tänkte hon då aldrig på det namn hon bar och att hon även i sig själv hade ett namn att bära upp? Jo det var just det hon gjorde. Hon tänkte inte på något annat än sina barns framtid och på Bergsjögård, och det var för det hon stred och led långt utöver mänsklig förmåga. Men när hon någon gång helt blygt vågade framkasta detta, så kunde baron bli så splitt rasande, att han körde ut henne för att strax därpå ropa in henne och pina henne på nytt.

Men som en Matador levde han i alla fall där inne i sina rum, till sin levnads slut. Även om det inte blev till några dyrbara resor längre och inte heller till några dundrande jakt-fester, så sina böcker, tidskrifter och sin goda mat behövde han aldrig sakna. Fast ingen visste vilka offer det kostade, ingen visste att den lyxen betalades med en droppe liv och hjärteblod varje dag, skulle man kunna säga. Och när baron antligen somnade in en natt från ett liv, som aldrig var något liv, så var det med en klagan på läpparna över hur olycklig han alltid varit och icke något tack, medan friherrinnan helt stilla slöt hans ögon och sade: Han har mycket att lära än, min staccars vän.

Men när Sixten Gunnarson blev myndig så var han också man att ta hand om Bergsjögård, även om det ännu behövdes många års kamp för att plåna ut faderns missgärningar, och vid trettio års ålder sitter han nu på en skuldfri gård, medan gamla friherrinnan döljer sitt glesa silverhår under en äkta svart spetsmantilj och hennes händer ha blivit så förnämt vita igen, alldeles som när hon kom dit som ung brud.

Men — vad fröken Clara alltid glömmer att tala om, det är, att utan henne hade säkert inte friherrinnan mäktat kämpa sin sega kamp, att hon, Clara Boman, offrade sina dagar och nätter, att hon, utan ord, ödmjukt och stilla gav av sitt rika hjärta till den som fick gå så fattig i livet, till den som blev vigd vid "en sådan där — — Matador."

PAHLSSONS
Teaterkonfekt och Dessertchoklader. Högfina kvalitéer.
A.-Bol. Carl P. Pahlssons Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

Bomullstyger = Möbelytyger = Gardiner
* Konstfliten, Göteborg.

Carl Peter

MINA LEVNADSMINNEN. Av Helena Nyblom.

(Forts.)

DEN TIDEN UPPTOGS INTE EN kvinnas tid med att springa på möten, föreläsningar o. s. v., och fastän grevinnan Agnes icke drog sig för att vara närvarande vid sådana sammankomster som hennes ställning som landshövdingens hustru krävde, var det dock först och främst i hemmet hon var att finna. Jag har aldrig sett henne ha brått, inte ens gå fort. I allt hon företog sig bevarade hon en värdighet i skick och rörelser, som verkade lugnande och förnämt.

Jag vet inte om det berodde på hennes natur, eller uppfostran hade sin del däri, men hon visade aldrig starkt sina känslor. Det var som om hon inte önskade att utomstående skulle bli vittne till vad som försiggick inom henne. Jag kommer ihåg, att första gången jag såg henne mottaga ett oväntat budskap med denna sublimes ro, överraskade det mig. Det var då hennes dotter Anna, den gången en ganska ung flicka, vände hem från en pension i Tyskland, där hon hade varit ett år eller mera. Från Stockholm till Uppsala gick där, som sagt, ännu ingen järnväg och hon skulle åka med vagn de sista milen. Nu kom det brev som underrättade om, att hon samma dag skulle inträffa i Uppsala. Grevinnan läste det och sade därpå med oförändrad röst: "Anna kommer i dag!"

Det var blott ett uttryck för sina känslor som Agnes Hamilton aldrig kunde dölja, och det var tårar. Hon grät lätt, både av sorg och glädje. När hon själv eller någon annan omtalade något som grep henne, fylldes hennes ögon med tårar, som kunde löpa ned för hennes kinder, utan att hennes ansikte det minsta förvred sig. Hon blev blott litet röd om näsan och på kinderna. Och så kunde hon skratta som få. Hon hade ett klingande, oskyldigt, riktigt jublande skratt, som verkade oemotståndligt smittosamt.

Som värdinna var hon enastående. Det kom mycket folk på Uppsala slott, både stora och små sällskaper. Agnes Hamilton förstod att alltid sammanföra folk som kunde ha glädje av att träffas, och därför hade man alltid roligt hos landshövdingens. Men Agnes var icke av den sortens värdinnor som samla människor omkring sig för att själv briljera. Hon kunde inte blott tala bra, men hon kunde lyssna så uppmärksamt. När folk lämnade en bjudning på slottet, då tror jag att de flesta inte först och främst tänkte på vilken förtjusande värdinna de hade haft, men måhända i främsta rummet voro belättna med sig själva, ty grevinnan gav alltid var för sig tillfälle att visa sina talanger — om de hade sådana. Antingen det nu var att sjunga, spela piano, tala om roliga historier — alltid hade de blivit uppmanade att medverka till den allmänna underhållningen, och hade blivit lönade för sina strävanden med värdinnans uppmuntrande bifall. Och med de blyga och tillbakadragna hade hon det älskvärdaste sätt att underhålla sig. Hon satte sig vid deras sida, och fick dem att berätta om sina sorger och glädjeämnen och husliga bekymmer. Om hon såg två eller flera människor i livligt samtal, föll det henne aldrig in att komma som en bomb och splittra ringen, en egenskap som så många intressanta värdinnor besitta, säkra i tron på, att de alltid äro välkomna. Men gick samtalet trögt, eller var stämningen låg, då hade hon en sällsynt förmåga att få sammanhållning i sällskapet. Antingen fick hon någon av de närvarande att

göra musik, eller hon reste sig själv, rank och ståtlig från soffan i vardagsrummet, där hon vanligtvis tronade, och gick till pianot för att sjunga.

Jag kommer så väl ihåg första gången jag var med om en bjudning på slottet. Det var blott ett par dar efter vår ankomst till Uppsala. Grevinnan önskade sjunga en duett av Schumann med min man. Texten var översatt till svenska och handlade om två gamla makar som sitta i en lövsal och betrakta ett ungt par, som slagit sig ned bredvid dem. Den slutar med orden:

Vi sågo dem och tänkte på sköna förflutna dar.

De sågo oss och drömde om fröjd, som framtiden bar.

Och sången slutar i ett oupplost ackord, som om man såg in i framtiden.

Jag har aldrig senare hört denna sång, och vet inte vilket intryck den nu skulle göra på mig. Den gången den blev sjungen av Agnes Hamilton och Carl Rupert Nyblom, klingade den så vackert. Deras röster passade utmärkt tillsammans. Ingen av dem hade någon stor röst. Agnes hade en begränsad mezzo-sopran, och Nyblom en lika begränsad tenorbaryton; men båda rösterna voro sällsynt sympatiska. De påminde om altvioliner, fylliga, mjuka och skönt klingande.

Med undantag av den ovannämnda duetten av Schumann, samt några visor av Beethoven med skotska ord, och violoncellackompanjemang, erinrar jag mig aldrig ha hört Agnes Hamilton sjunga annat än Lindblads och Geijers sånger. I synnerhet var det Geijers visor hon sjöng med förkärlek; och bland dem kommer jag särskilt ihåg hans visa till Jenny Lind:

"O föll uti ditt unga hjärta". — "Blida bölja". — "Jag vet en skänk av mera värde, än du o värld kan ge". — "Stormiga värld du mig plågar!" — "Kolargossen". — "Ensam jag skriker fram på min bana". Alla dessa visor, som i sin knappa form äro så storslagna och djupa.

Om Nybloms sång skall jag senare tala.

Nu var det den första kvällen på slottet.

Jag hade ännu inte sett greve Adolf Hamilton, och då grevinnan bland de många människor, som voro församlade i salongen, plötsligt sade till mig: "Får jag föreställa min man för fru Nyblom", blev jag helt förbluffad. Ordet landshövding hade i min fantasi tagit gestalt av något gammalt och krigiskt. (I Danmark kallas en motsvarande ämbetsman 'Amtmand'.) Jag hade en dunkel föreställning om, att en landshövding måste bära kyrass, ha långt, vitt skägg och en lans i handen. Och vad fick jag se! En mycket vacker, ung herre, klädd som en fulländad gentleman. Jag tror att det första jag yttrade var: "Så ung!" och det blev stor munterhet, då jag omtalade, hur jag hade tänkt mig en landshövding.

Han var älskvärdheten själv, och när jag nu i "Solnedgången" läser hans brev som fästman, får jag ett ännu mera levande och tydligt begrepp om hans utmärkta karaktär och hans anspråkslösa, enkla väsen. Dessutom är det rörande, att ha varit vittne till, huru han till sin sena ålderdom blev trofast sitt livs största känsla — sin djupa kärlek till Agnes. —

Till växten var han av medelstorlek, och

förblev alltid smärt och rörlig. Hans böjda näsa och tunga ögonlock, samt sättet varpå han bar huvudet, hade en aristokratisk anstrykning; men jag har aldrig hört honom yttra något som kunde tydas som aristokratisk överlägsenhet. Han hade djupt blå, mycket vackra ögon, som uttryckte godhet och humor; och han skrattade (liksom Agnes) gärna, varvid man såg hans friska, vita tänder i det skägglösa ansiktet. Men det hände honom att, när han berättade något roligt, försvann historien alldeles i hans eget hjärtliga skratt, som inte var högljudt, men oemotståndligt och intensivt.

När han var ute och promenerade, gick han ofta med händerna på ryggen och huvudet något tillbakalutat. Mötte han då någon bekant, lyfte han inte alltid på hatten, men nöjde sig med en nick, något som ofta blev tydt som förnämhet, men som i själva verket var allt annat. Snarare den mera familjära hälsning man ger en likställd. För min del tror jag att han alltid hade de mest anspråkslösa tankar om sig själv. Jag glömmer aldrig ett yttrande av honom i anledning av en stor sorg, som drabbat en av hans närmaste.

"Man får framför allt inte ge sig till att ha medlidande med sig själv", voro hans ord, och de inneburo nog hans livsåskådning — att inte ha medlidande med sig själv, det vill med andra ord säga att inte lägga stor vikt på vad som rör ens egen person. — Och det är måhända den största konst i livet.

Bland gästerna den första kvällen jag tillbringade på slottet, befann sig bland andra major Geijerstam, änklung efter den musikaliska och uppburna Ava Wrangel. Han liknade mycket porträtten man har av Gustaf Adolf. Den första tiden av mitt äktenskap, innan jag fick många barn, besökte han oss ofta, då jag alltid fick spela för honom. Han älskade musik med passion, och jag visste så väl, när jag spelade, på vilka ställen han skulle ge luft åt en liten sentimental grymtning "O hm, o hm!" —

En gång, då jag spelat ett preludium med fuga av Bach, sade han rörd:

"Jag skulle önska, att jag hade levat hela mitt liv med samma balans, som du nu spelade Bach."

Han var en beständig och kärkommen gäst på slottet, och erinrade Agnes om en krets av vänner, som nu voro döda eller skingrade.

Då vi skulle supera, vandrade vi in i den stora matsalen, blott möblerad med en mängd stolar omkring väggarna, ett par mindre bord mellan fönstren åt gården och det stora matsalsbordet dukat i mitten. Det var, som alltid den tiden i Uppsala, gående supé.

Innan vi började, ställde alla upp sig i en ring omkring bordet, och så sade Agnes till mig: "Nu gör vi, som vi alltid göra i Sverige: tacka Gud för maten." Hon lade ihop händerna med en liten smäll, böjde huvudet och neg.

Jag tyckte det var så vackert och högtidligt, och jag erinrar mig att just major Geijerstam sade, då han sedan besökte oss:

"Var det inte uppbyggligt det sättet, varpå Agnes införde Helene i svenska seder?"

Från denna kväll hade slottet öppnat sina dörrar för mig, och ord kunna icke uttrycka allt godt jag sedan fick mottaga i det Hamiltonska hemmet.

(Forts.)

Såväl konstnärliga som enklare

A/B SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

MÖBLER

VID HAGARUINERNA. Av FREDRIK VETTERLUND.

EN OKTOBERSÖNDAGS MIDDAG med ren och lätt luft fastän sollös, och med helg i rymden. Det märks ännu här ute i skogsensamheten bland stenar och tallar och gulnade björkar.

Detta är alltså vad som blev byggt av det Haga Gústaf III och hans arkitekt Desprez tänkt sig! Dessa stenmurar kring källarrum djupt nere i jorden, en hel underjordisk våning med gångar och mellanväggar och välvda dörrar! Det har varit solidt arbete, fast det nu ligger som en ruinhög. Solidt — och förgäves.

Ty däröver byggdes ju aldrig det vita kolonnslott, som skulle ha blivit ett stycke Italien men endast blev ett av Gustafs många *chateaux en Espagne*.

Dock, de kraftiga stenmassorna tala om djärvhet och fantasi, om en av de storvulna svenska planer, vilka... gått som de gått.

Men då människorna övergävo sitt verk, här den barmhertiga naturen på sitt stilla sätt rundtomkring smugit sig fram och långsamt och oemotståndligt bundit sina girlander om den grå nakenheten. Där på den stora stencylindern, som skjuter fram i midten och som skulle ha stödt festsalen, här och annorstädes på murarna, där man går och tittar ned i djupen, växa små karga martallar — man förstår knappt, hur de få näring. Och nere i

Midtelparti av ruinerna i Hagaparken. Efter en teckning av C. S. Hallbeck.

djupen ser jag hagtorn och säl, de sticka fram sina grenar, kläda ruinen, pryda den.

Och rundtomkring rycker skogen nära, och

nu står "herr Harlekin Höst" i sin brokiga tröja och betraktar oss. Hur delikat hans gula björkar göra sig mot den grå stenvuren och den ljusgrå himlen i denna milda och svala ensamhet. Man är som borta från allt, man anar ej att livet och den stora staden myllra alldeles omedelbart utanför den ensamhetsring träden här tyckas slå omkring en...

Dessa murar... De uppstodo på en konungs vink, och hans fiender ha till och med vetat utsprida, att slottets underjordiska rum icke skulle bli en vanlig källarvåning utan brukas till andra, mindre sympatiska ändamål...

Men en ultramodern tankeförbindelse knytes hos mig. Kunna ej dessa murmassor snarare symbolisera ett ohyvlat och primitivt samhälle, där bara souterrainvåningen blir i ordning och verkligen förträffligt kan tjäna till fängelsehål, men där det varken finnes eller kommer att finnas boningar, rum för människor?

Dock, dessa tankar störa ruinens frid. Och det finns härute intet som motiverar dem. Ty hur är icke dagen stilla med söndag i luften, ljusstilla fastän utan sol, ljuvligt lätt att andas. Och i sin gula, gröna och purpuröda tröja står "herr Harlekin Höst" och betraktar världen.

VAD ÄR LYX? Av ELIN WÄGNER.

DET HAR BLIVIT MODERNT ATT ha ont om pengar, up to date att spara. Den som varit borta några veckor från Stockholm frapperas av att huvudstadsbons hela inställning mot tillvaron på kort tid blivit en annan. Från en optimistisk vän av tillvarons glädjämnen, som inte nekade sig någonting, har han förvandlats till en bekymrad men fattad person, som mot en mörknande framtid vänder ett blekt och beslutsamt ansikte. Och med plötsligt uppflammande energi riktar han in sin kraft på att göra indragningar i sitt levnadssätt, (möjligen också att höja produktionen?)

För många har den obestridliga sanningen, att man måste arbeta och spara länge varit känd i hemlighet, men de ha inte trott att det höjde krediten att alltför mycket tala därom. Detta förklarar, att den glada och lättsinniga stämningen så länge varit den skenbart förhärskande, och att omslaget förefaller att ha kommit så förbluffande plötsligt, alldeles som hade Stockholm lagt sig förmöget en kväll och vaknat fattigt.

Det förefaller förresten som om varje säsong de senaste åren haft sin modeskräck: ryska invasionen i början av kriget, hungerdöden sedan, bolsjevikerna i fjor och nu senast den ekonomiska krisen. Kanske är den sista den mest verkliga av dem alla. Den hade redan hunnit över gränsen, långt innan man i allmänhet fick upp ögonen för den, och vad den betyder, ha många fått erfara på sitt eget skinn.

En del lyckliga personer veta ännu så länge om dess existens endast genom tidningarna. Dessa ha skrämt upp publiken, varnat och förmanat och slutligen utbrett en allmän föreställning, att här måste sägas stopp, här ska sparas.

Gott, men vad ska det sparas på?

Alla svara förstås: på lyx.

— Men frågan blir då, vad är lyx? Vad

är det, som först och lättast och med minst saknad strykes från utgiftsstaten?

Där tänka vi oss en enkel medelklassare sitta och stryka ur sin utgiftsbok: bad, barn, blommor, teater, böcker, bjudningar.

Vad stryker den rike samtidigt? Vilket kan han lättast undvara: ett bibliotek, en bil, en pärlcollier, de fattigas tacksamhet eller en lyxhund?

Och vad drar den fattige in på? Kanske hellre på bostad och bröd än på barn, bio och brännvin? En norsk medlem av författarrådet har uttalat en förmodan, att det i Norge stiftade förbundet för lyxens inskränkning först och främst skulle låta sin gagnande verksamhet gå ut över köpen av böcker, medan pärlcolliern och persianpälsen skulle få vara i fred.

Att de intellektuella behoven skulle i första hand räknas till lyx är ingen tanke alldeles främmande för svenskt tankeliv.

Behovet av intellektuell stimulans gör sig inte så kraftigt och omedelbart gällande som behovet av mat, värme, sprit och sällskap. Kroppen låter sig icke tystas lika lätt som själen, då den behöver mat. Och en billig andlig utrustning märks inte så lätt som en fattig klädedräkt.

Det finnes folkslag och folkklasser, som ha ett starkt behov efter den näring, som böckerna ge, en vild läshunger. Det sägs att så är fallet med den i kulturellt avseende unga finska rasen. Vi ha alla konstaterat det hos de andligt vakna arbetarna. Men hur är det med genomsnittssvenskarna av flickskole- och studentbildning? Anse de sig väl behöva söka kunskap, stimulans och sammanhang med tidens tankar och strömningar? Anse de sig inte födda bildade, genom arv och miljö gratis delaktiga av fullt tillräcklig kunskap? Ha de lust att lära, att veta, att söka? Ha de icke fått ett av en gammal kulturs farliga arv, nämligen mättnad? Tycka de sig inte vara rika

och ha övernog? Är inte böcker för dem något, som man läser, för att ha något att tala om på bjudningar? Jag ser i Iduns sammanfattning av tråkigheten på landsbygden utan vidare konstaterat, att de arma uttråkade unga flickorna inte heller förstå att använda resursen böcker för att komma ur ledsamheten en stund. Men det är väl ändå deras eget fel. Böckernas dyrhet kan ju övervinnas genom anordnandet av läsecirklar, där böckerna gå runt. För den slant man satsar, får man ju då läsa en hel mängd böcker och kan själv vara med att öva inflytande på valet av böcker, vilket inte är förhållandet med de offentliga biblioteken.

Jag tror inte att de, som, när det gäller att justera budgeten, stryka den andliga näringen, komma att märka, att det fattas dem något sedan. Deras cirkel blir dem nog, de märka icke, om den skulle bli trängre och trängre. Genom en optisk villa kommer den alltid att synas dem omfatta hela världen.

På helt annat sätt är det för dem, som aldrig bli kvitt sin längtan att uppta och meddela vidare, att söka och sträva och känna sig stå i kontakt med de strömningar, som gå genom tiden. Det kan hända, att de måste avstå från böcker ändå, dels därför att de icke ha råd att köpa dem, dels därför att författarna icke få råd att skriva dem. Den som sett hur det andliga livet strypts i de ruinerade krigsländerna, och sett hur nästan alla företeelser få sin blekare motsvarighet hos oss, avvisar inte sådana farhågor som orimliga.

Förslag om importtull på utländsk litteratur, beslag på den klassiska litteraturen till förmån för de levande författarna äro mycket sympatiska som försök att hjälpa de andliga arbetarna ur ett nödläge. Men de komma aldrig att gå igenom i ett land, där man betraktar böcker som lyx. I ett land, där and-

(Forts. sid. 744.)

Äkta Spets- & Sidendépôt

LINNÉGATAN 38

A. T. 107 00. 2 tr. HISS. Riks Ö. 4 86.

ÄKTA

SPETSAR · MOTIV · KRAGAR

i Venice, Point, Valenciennes, Malines, Filet, Irland, Knyppingar m. fl.

VÅRA OPERAARTISTER I VARDAGSKOSTYM. II.

(Forts.)

OCKSÅ PÅ SPINNSIDAN är vår opera ju synnerligen väl utrustad. Där finns en hel rad utmärkta namn — utrymmet tillåter oss inte mer än just nämna namnen —: damerna Edström, Bartels, Jahnke, Järnefelt, Larsén-Todsén, Lindegren, Ljungberg, Rydqvist-Alfheim, Schillander, Sunesson, Söderman och Whitefield-Althin.

Karin Branzell sprider ju vår ära och kanske i någon mån vår sång i Berlin. Greta Söderman skall ju också lämna oss: med fyra prov på sin sång lär hon i Paris ha tjugat lika många opera-herrar och dit styr hon nu kosan till våren.

Det är emellertid många krafter och kårer, som skola till för att bära upp en operascen. Ut-

rymmet tillåter oss ej mer än att erinra om att regissörerna André och Stangenberg äro kunniga som få, att Th. Jansson av sakkunniga anses som en av världens bästa dekorationsmålare, att maskiningenjör Broberg skall göra det möjligt, som anses omöjligt, och att kormästare och repetitör väl varken synas eller höras, men att deras insats blir hörbar ändå. Kapellet — nej, det skulle föra för långt att tala om det. Men vad baletten beträffar, kan ju som en liten be-tecknande anekdot anföras, att när Fokin var här, bad han att få fram premiärdansöserna. — "Premiärdansöserna"? — de ha *alla* gått genom premiärskola", blev fröken Roséns svar, och Fokin bugade sig imponerad.

Dessa operans artister, som ha

29. En övning i balettskolan. 30. Operasångare M. Oscâr. 31. Operasångare H. Malm. 32. Operasångare J. Herou. 33. Förste regissör H. Stangenberg. 34. En sångövning i Korsalen. 35. Dekorationsmålare Th. Jansson.

36. Operasångare T. Lennartson. 37. Operasångare J. Grafström.
40. Premiärdansösen Ebon Strandin. 41. Operasångaren K. Öhrström.
Sufflören C. G. Djurling. 45. Operasångerskan S. Lindegren. 46. f
Balettmästaren Sven Tropp. 49. Operasångaren S. Herdenberg. 50.
Operasångaren E. H. Svedelius. 53. Harpisten J. Lang, även lärare i C
56. Kormästaren J. Cederlund. 57. Repet

att på scenen under stora gester bära
värdiga mantlar, äro utanför scenen
som oftast de enklaste, anspråkslösaste
människor — ja, man lär skola få söka
efter dem, vilka i grunden äro for-
dringslösare än detta konstens folk.
Också är kamratskapet dem emellan
ett det allra bästa. Vid K. teatern som
vid andra scener leva bland artisterna
likt ett slags muntlig tradition många
muntra historier och anekdoter från
gångna år. Men det är, säga de själva,
som om det på sista åren blivit litet
mindre muntert även där — mera jäk-
tande. Intet under för resten. Mån-
ga av artisterna ha ej mer än 5000 i
årslön — de bäst betalda ha upp till
20000 — och då får vad som fattas
fyllas med privatlektioner etc.

Någon latmanssyssla ha operaartis-
terna sannerligen inte heller. Den som

38. Premiärdansösen L. Steier. 39. Premiärdansösen Anna Tropp.
 42. Maskinmästaren G. Broberg. 43. Operasångaren E. Stiebel. 44.
 Balettmästarinnan G. Rosén. 47. Operasångerskan J. Jahnke. 48.
 Dansör C. G. Lagström. 51. Operasångaren O. Strandberg. 52.
 Peraskolan. 54. Perukmakaren C. Malm. 55. Inspicienten J. Hälsig.
 fören och kapellmästaren H. Berens.

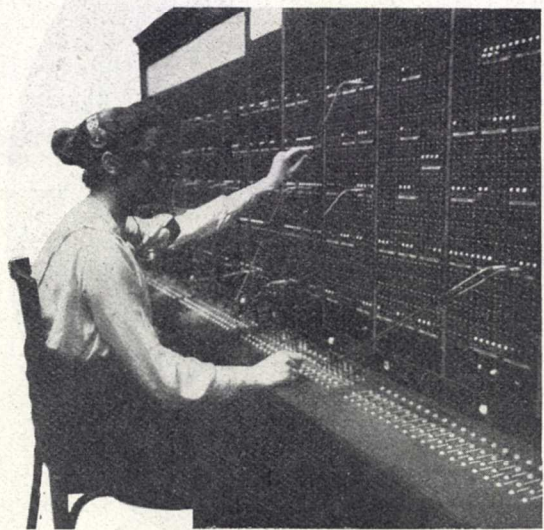

för att nämna ett exempel, hört och sett Stiebel i "Rosenkavaljern", anar nog vilken även rent fysiskt oerhört krävande prestation det är, och i själva verket är han också som utpumpad efter varenda föreställning. Jag hör här ett litet ord viskas: "— — — men varför se då så många av dessa artister så välfödda ut?" Det beror nog på det levnadssätt, vartill deras yrke tvingar dem: det kan finnas tider — som dagen eller dagarna före en premiär — då de få hungra och fasta, och fasta få de naturligtvis också en smula före varje föreställning — intet under att aptiten blir så mycket bättre efter denna. Men vällevnad är fördenskull ej vad som ligger för operasångarens röst.

E. TH.

TELEFONISTER I STREJKTANKAR.

"Upptaget!" (medels en propp, på fördelningssystemet ersatt med ett slags fingerborg, märker telefonisten, om det begärda numret är upptaget).

"TELEFONISTER I STREJKTANKAR?" undrar man — i gamla tider skulle det aldrig ha kunnat heta annat än "i giftastankar". Det är ett tidens tecken, att en stor kvinnlig kår funderat på att gripa till ett vapen som strejken; men så äro ju också de kvinnliga telefonisterna anslutna till en även manlig fackförening.

Det är som bekant bara Stockholms och Göteborgs lokaltelefonister, som kommit med strejkhot. I dessa städer skulle ju också en telefonstrejk bli

Telefondirektör A. Lignell.

Generaldirektör S. L. H. Rydin.

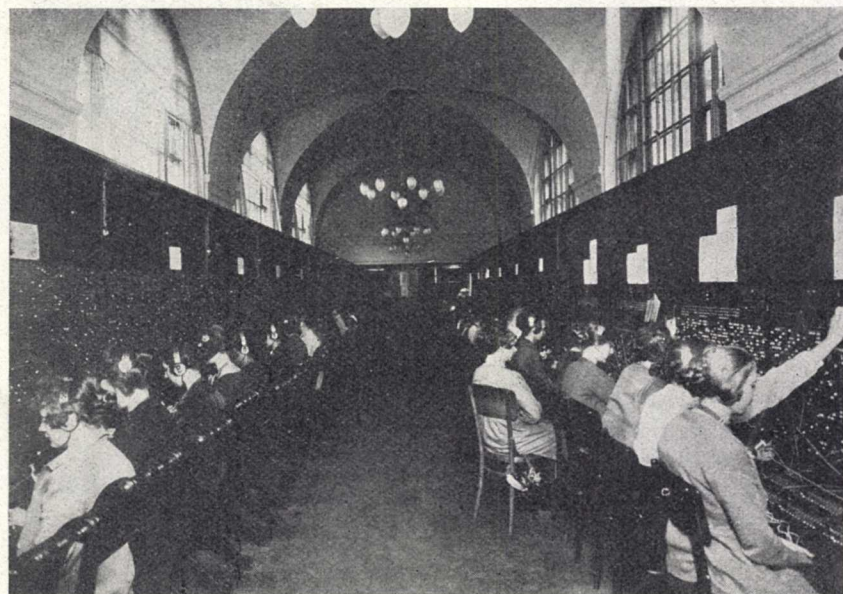
Överingenjör Carl Hallén.

kännbarast. Köpenhamn hade för ej länge sedan sin telefonstrejk. Den kom man lyckligt igenom — fastän kafferepen, i brist på telefonkonseljer, tilltogo i oroväckande grad — och stockholmska affärsmän, vi talat med, äro ej heller alltför ängsliga inför utsikten till telefonstrejk: det blir springpojknarnas och budens gyllene tid, säga de.

Vi återge här en bild från en av de stora stockholmska apparatsalarna — här fördelningssystemets — som alltså nu hotas att ställas tomma och öde. Som man ser, är det idel unga flickor, som sitta med luren och fingerborgen. Icke som om telefonen skulle ha särskild förmåga att dra till sig ungdom och skönhet. Men det är till fördelningssystemet, telefonisterna först — vanligen i en ålder av 16—18 år — komma. Där få de hålla ut i en

fem års tid, och sedan anses i regel deras nerver ansträngda nog: de överflyttas, om de behövas, till de andra stationerna. Dessa unga flickor ha en månadslön av 200 à 275 kr. Om deras nu framlagda förslag godkännes, skulle de kunna få upp till 400 kr. Arbetstiden är 6½ timmar om dagen.

Inne på telefonstationerna, där de små röda lamporna tändas och släckas framför varenda telefonist, märker man på sitt sätt pulsslagen av den stora stadens liv — ja, man kan säga, att de bokstavligen för en sekund passera genom telefonistens fingertopp. Mellan kl. 10 och 12 är där alltid brådst, så blir där lugnare under lunchrasten, och från kl. 5 till 9 stillnar trafiken betydligt.

Fördelningssystemet, med en stab av 800 unga flickor.

Eleverna öva sig med lur och fingerborg.

(Forts. fr. sid. 740.)
lig näring ansågs lika väl nödvändig som kroppslig, skulle de aldrig behövas.

Man kan tänka sig möjligheten av att en liten paus i det litterära livet inte skulle kunna göra så värst mycket ont. Man kunde ju ta vid sen igen, när tiderna blivit lite bättre. Men det förefaller mig som om de bistra, förvirrade och oroliga tiderna inte vore de lämpligaste att välja för ett sådant experiment. Författarna spegla denna tid var på sitt sätt, fånga och återge dess bild, och om det annars är något med dem, går deras strävan ut på att väga, sovra och visa fram det väsentliga i det som sker, formulera problemen. Medvetet eller omedvetet äro de tidens röster, deras böcker äro symptom på sjukdom, på återvändande hälsa, på förändringar överhuvud i samhällets lekamen.

Och då samhällskroppen är feberaktig bör man inte förakta några symptom.

En egenartad ungersk spetstyp.

I DEN UNGERSKA UTSTÄLLNINGEN I Konsthuset i Stockholm strålar mot den besökande en textil konst av säregen färg, glöd och ornamentalt yppighet. Mot denna rent floreala prakt står så mycket svalare den stora och betydande gruppen av genombrutna arbeten i vitt och dess nära fränder, spetsarna.

Ett ryskt-orientaliskt tycke härskar inom den förra gruppen. Med en förvånande kraft och samtidigt med något av stöveln pomp har ornamentiken i de olika genombrutna sömnaderna gestaltats; det folkliga draget är här ej att misstaga sig på. I vissa av spetsarna är förhållandet det samma. För de främsta av dessa, som utställningen har att uppvisa, gamla praktfulla allmogespetsar, påvisas ett ursprung från en nordisk (flandrisk) barocktyp. Det är en annan liten spetsgrupp, sammanhörande varken med folkkonst eller med de traditionella spetsarna, på vilken dessa korta rader ville fästa uppmärksamheten, de s. k. Halas- (läs Halach) spetsarna samt de mycket nyare Pannonia.

Nålen är uteslutande redskap för de förra, men den sömnadsteknik, som här kommit till användning är den enkla stoppningen, samma arbetsätt, som härskade i de medeltida lácis, trädla eller rättare sagt stoppade arbeten på en knuten nätbotten. Där man i dessa var bunden av stoffets rutor — vilken beundransvärt rik och sträng ornamentik har ej åstadkommit inom denna grupp av arbeten, vilken fortlevde in i renässansen för att senare uppträda i olika länders allmogekonst! — är man alldeles icke i samma grad bunden vid de moderna; en viss hälsosam mätta behärskar dock den frihet man ägt, och dessa spetsar äro av ett visst intresse, ej blott tekniskt utan även ornamentalt. Utförda i det finspunna material, vilket är det enda rätta för en god spets, äga de härigenom ett visst högst delikat drag.

Det är huvudsakligen rent tekniskt som dessa spetsar äro av intresse som en nyhet. Det samma gäller Pannoniaspetsarna. Å ett spindelvävsartat, sytt underlag har här applicerats virkade ornamentsdelar, ett intressant tillvägagående, förutsatt att materialet är av rang, ornamentiken är dock hittills allt för löslig; denna teknik vore värd att komma under konstnärlig kontroll.

ELISABETH THORMAN.

- Steinway & Sons -

Lundholms
Pianomagasinet

Stockholm
Jakobsbergsgatan 39

Göteborg Malmö

ORIGINAL-MODELLER

i eleganta klädnin-
gar i prima tyger

ESTER BJÖRCKS
MODESALONG

HORNSGATAN 1 - 1 tr.

Gyllenhammar
Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
För Finsmakare en läckerhet.

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-
must för klana personer och barn.
Löfmark & Haglunds

PIANO

ST. NYGATAN 55, MALMÖ.
Säljes även på avbetalning.

PARAMINT
PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier.
SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Spalten om böckerna.

F. Dostojevski: *Idioten*. (Dahlbergs förlag).

"DIKTARE" — MAN TYCKER, DET ORDET räcker inte riktigt till, när man vill tala om Dostojevski. Han har kanske djupare än någon annan modern sett in i människohjärtat och i alla tings väsen, och det har givit honom det slags visdom, som kan som en tyngd trycka hjärtat ner till helvetets kval och extatiskt höja det till himmelen — Dostojevski känner nog bäggedera. Den visdomen har gjort honom till en profet, som väl kan ge sanningar, men inga levnadsregler. Profet — och martyr. Det sista redan genom sina yttre levnadsomständigheter: oskyldigt förvisad till Sibirien, plågad av en genom tvångsarbete förvärrad epilepsi, slagen med armod och olycka. Martyrer äro också många av hans hjältar; ja, själve Raskolnikov, som mördade en procentaränka för en idé skull, utropar ju efter dådet en gång i smärta: "Ack, om jag aldrig älskat någon människa och ingen människa älskat mig, hade allt detta icke skett!" Men den mest rörande, mest stor- slagne av dessa besynnerliga "hjältar" är kanske ändå furst Mysjkin i "Idioten".

Furst Mysjkin bokstavligen talat kommer ur mörkret och går åter dit in: sina barndoms och uppväxtår har han framlevt i ett av epilepsi förorsakat andligt dunkel, och efter några års hälsa slutar han som obotligt sinnessvag. Under dessa hälsans år, varom romanen handlar, vandrar han mellan olyckliga eller blott sökande, dåliga och lastbara och "sådana som folket mest", och alla dessa till vilka hans mystiska "kärlekens och förståndets kraft" strömmar ut, älska honom, alla förvandlas genom honom — honom, den stackars "idioten", som kom till Petersburg med blott ett knyte (men strax därpå blev millionarving) och som förfärade alla genom att slå sig ner hos sin släkting generalens betjänt och tala med honom som med en jämlike.

Det har sagts, att Dostojevski med sin furst Mysjkin velat skapa en rysk Kristus. Dostojevski, som älskade och vördade Kristus av hela sin själ — han kunde aldrig tåla den bekante kritikern Bjelinski, ty "den mannen har en gång smådat Kristus i min närvaro", som han sade — skulle säkerligen icke kunnat förhäva sig till något dylikt. Och som en av diktarens tyska utgivare, Müller van der Bruck, så träfande säger: furst Mysjkin har visserligen den Kristusaktiga förmågan att förstå allt, men i det han förlåter, tar han också på sig den skyldiges lidande, och genom det lidandet går han under, utan hållpunkt, utan hägn för sitt eget jag som han är.

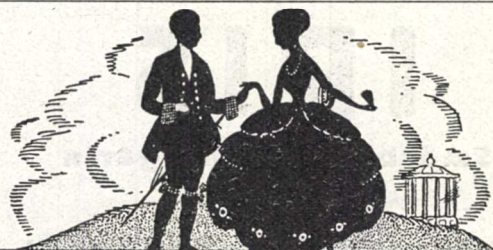
Den ena av romanens kvinnliga huvudpersoner, Nastasia, är säkerligen den intressantaste, på sätt och vis mest storslagne av alla Dostojevskis kvinnofigurer — ett slags martyr, också hon. Som ett fattigt föräldralöst barn av god börd hade hon tagits om hand av en rik adelsman. Denne hade haft sina beräkningar med "välgärningen": han begagnade sig av den halv vuxna flickans okunnighet och värnlöshet till att förföra henne. Sedan dess betraktar sig denna stolta själ som en ohjälpligt "fallen". Hon föraktar och hatar sin förförare och alla dessa, som bara tänka på att driva handel med henne (en vill t. ex. gifta sig med henne för hennes pengars skull o. s. v.). Men mest föraktar och hatar hon sig själv, därför att hon är en "fallen" — ett "själv-hat" alltså, som är baksidan av en oerhörd idealitet, en gränslös längtan till ljus och renhet — och därför att hon ej fått nå detta höga mål, vill hon kasta sig på gatan, göra vad som helst med sig, som "hämd" på sig själv.

Det är klart, att denna Nastasia skall älska fursten. När hon, i själva verket vansinnig genom de själsliga förödmjukelser, hon i sin gränslösa stolthet fått lida, grymt hänar en skara av dem som se ner på och dock vilja begagna sig av henne, träder fursten fram: "Ni är ju i själva verket icke sådan" — — — Med dessa ord och det de innebära har han för ett ögonblick liksom återfört henne till det hon verkligen är — är i en annan värld än denna — — — icke den "fallna", utan den heliga — — — Han ensam bland alla är ur stånd att driva handel med människors vare sig själ eller kropp, han vördar henne därför att han ser vem hon är.

GAHNS TVALAR

FÖRSTKLASSIGA
GULDMEDALJ STOCKHOLM 1897

HEMLIGHETEN

då det gäller att förekomma eller bota förkylningssjukdomar i hals, luftrör och bröst ligger i användandet av

NISSENS

Äkta Bröstkarameller

Till salu överallt i askar och lös vikt. Namnet Nissen på karamellen utgör garanti.

Bjud Edra vänner på

THULE CACAO

A. B. FÖRENADE

CHOKLADFABR. STHLM.

**PARADIS DUNTÄCKEN
PARADIS MADRASSER**

göra sängkammaren till ett paradys. Begär katalog!

**I. SVENSSON
& BOURGHARDT**

**TÄCKFABRIK
FJÄDDERRÄNSERI
WINSLÖV**

**MUSTADS
IRIS**

Smörblandat margarin

Prova och jämför med mejerismör.

Ni måste prova
“Rumford Jästpulver“!
Finnes ej bättre.
Generalagent för Sverige:
AKTIEBOLAGET HUGO ÖSTERBERG
STOCKHOLM Va.

Han ensam har all den ädelhet och renhet, hennes hjärta trår till och kanske innerst själv äger, och hon tillber honom. Men hon anser sig själv vara för usel för honom, och gång på gång flyr hon därför från honom till köpmanssonen Rogosjin, som älskar henne passionerat, fastän hon trampar på honom.

Furstens kärlek till Nastasia är ett överjordiskt, Kristuslikt medlidande. Den sunda, vackra Aglaja, generalsdottern, älskar honom och han älskar henne tillbaka med en mera "jordisk" kärlek; valde han henne, vore han — och kanske de alla — räddade; men han kan ej lämna Nastasia. Han tar den olyckligas hand, och tillsammans vandra de in i mörkret.

Har det någonsin skrivits en djupare, mer skakande "frälsare"-historia? Dess mystik kan ej uttryckas i ord: den, som vill frälsa, måste taga på sig den frälstes kval och elände och — med henne gå in i mörkret — — — Furst Mysjkin var icke stark nog. Den, som skall kunna utföra frälsningens gärning, måste lida korset — men också kunna nå uppståndelsen därbakom — — —

Romanens slutscen har av kännare betecknats såsom något av det djupaste och mest skakande i världslitteraturen. Rogosjin har mördat Nastasia, fursten kommer till honom, och tillsammans vaka de hos liket under natten. Bägge halvt vansinniga tala de ord, som i sin skenbara vettlöshet öppna avgrundsdyb. När människor nästa morgon bryta sig in till de bägge, ligger Rogosjin och yrar och fursten är fullkomligt sinnessvag, "idiot", förmår inte längre tala. Men var gång Rogosjin jämrar sig, börjar han darra i hela kroppen och stryker över hans huvud. Detta var alltså slutet: allt vad denne "frälsare" förmådde i en värld av kval och ondska, var att stryka de arma lidande över huvudet — — — Han blev ett med dessa lidande, han tog deras elände och brott på sig, men sedan hans ljusa gestalt försvunnit i mörkret, skola de alltjämt ropa efter honom.

I och med att nu även andra delen utkommit, har denna väldiga och djupa roman helt införlivats med svenska litteraturen. Översättningen, av fru Ellen Rydelius, återger mönstergillt hela den obeskrivliga charmen i Dostojevskis världsösa och dock så äkta, så gripande stil.

E. TH.

Rosengårdens utvalda, roman av Oswald Kuylenstierna (Albert Bonniers förlag), tillhör den filosofiska skönlitteraturen och är ett uttryck bland flera för den humanism, som mer och mer börjar göra sig märkbar i diktningen efter världskrigets slut.

Beteckningen roman kan dock ej kallas fullt korrekt, ty av komposition och karaktärsteckning finnes föga. Bokens figurer, baron Dücker, greve Sperling, grevinnan Månesköld och författarinnan fru Barch — ett synnerligen exklusivt sällskap som läsaren finner — äro huvudsakligen språkrör för de meningar och problem författaren framlägger och upptager till behandling.

Man samlas växelvis i de fyras hem till diskussionstimmar och där diskuteras en hel del av livets viktigare frågor. Världskrigets orsaker undersökas men resultatet blir helt naturligt summariskt, ty först en sen eftervärld som har det nödvändiga avståndet från katastrofen och den nödiga opartiskheten, lär kunna påvisa den djupast liggande anledningen till att människorna i ett kultursekkel sådant som det 20:de århundradet betedde sig grymmare än vilddjuren.

I kapitlet Ett samtal om kvinnans och kärlekens väsen har författaren framfört en del synpunkter angående det outslitliga äktenskapsproblemet, som äro anmärkningsvärda nog. Med könshatet som utgångspunkt — vilket i parentes anföres som en av orsakerna till världskriget — göres gällande den meningen, att de gifta kvinnorna sedan länge satt sina män på ransonering. Vad säga våra fruar och deras manliga stöd om den saken? Vidare anföres som botemedel mot männens okunnighet om kvinnorna att de skola gå i skola hos änkor eller fränskilda för att bli delaktiga av kvinnans väsen. Idén kan ju ej fränkännas originalitet och pikanteri men dess realiserande skulle säkerligen medföra oändligt många och farliga konsekvenser, vilket också den diskuterande kvartetten medger.

I ett annat kapitel framlägges nya former för äktenskapet, såsom äktenskap utan gemensam bostättning, ensidiga äktenskap, där endast den ena parten synes, varigenom självförsörjande kvinnor skulle i laga ordning kunna få ett eget barn o. s. v. Där skymtar en variant av Almqvists Det-går-anteori.

Bokens senare del upptages av religionsfilosofiska spörsmål med en gammal professor som kommen-

Damklänningar

VI TILLÅTA OSS göra vår ärade damkrets uppmärksam på vårt stora urval av såväl enklasar eleganta Damklänningar. Många intressanta nyheter äro INKOMNA.

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.
74 DROTTNINGGATAN 74
Damklädningsavd. 2 tr.

**A.B. FÖRENADE
PIANO- & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.**

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försälningssmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:ia Kungsg. 25.

*H. E. Ekströms
patenterade
Jästmjöl
välkänt sedan 45 år
Örebro Kem. Tekn. Fabrik*

SINGER

Syboardsmaskiner

**OLJE-
MÅLNINGAR
AQVARELLER**

AV SVERIGES FÖRNÄMSTA KONSTNÄRER

**A.-B. C. E. FRITZES
K. HOVBOKHANDEL
Fredsgatan 2**

Ferrin

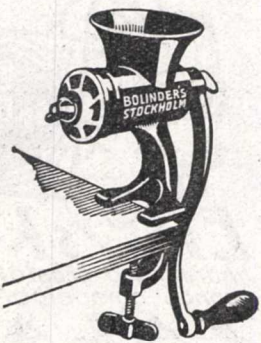
Bästa Järnmedel,

utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare.
Erhålles å alla apotek.

AXA

Havre-gryn
" mjöl
" must

Giv barn och sjuklingar det finaste av allt
AXA HAVREMUST

BOLINDERS
KÖTTKVARN
IDEAL

UOMBÄRLIG FÖR HUSMÖDRAR!

KÖP ALLTID

Edert behov av Koks,
Antracit, Hushålls-
kol och Maskinpres-
sad brännstoft från

OLAUS OLSSONS
KOLIMPORT AKTIEBOLAG

som alltid leverera
högsta kvalitéer till
lägsta dagspriser
poster om 1 hl. och
därutöver

Telefoner:

Namnanrop "Olaus Olssons"

EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAO

är det bästa
på hela dans!

tator. Här behandlas reinkarnationsläran, den monistiska världsåskådningen sådan den bygges på naturlagarnas och den naturvetenskapliga forskningens grund och dess motsats den religiösa tron med dess evighetssyn och gudsförkunnele.

Som ett romantiskt inslag i de många meningsutbyttena förekommer en österländsk saga, berättelsen om Lalla Rookh och hennes förmålning med konung Aliris. Den är infogad för att ge läsaren en förnimmelse av hur kärleken och den religiösa känslan te sig under österlandets heta himmel i motsats till den västerländska uppfattningen av samma problem.

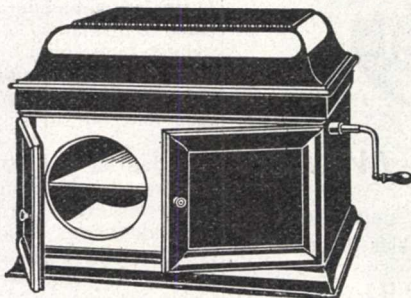
Grundstämningen i romanen är optimism, fotad på varm tillit till människans utveckling mot högre tillvarelseformer. I de många diskussionerna finns alltid ett uppmuntrande excelsior, och det kan för övrigt vara förklarligt nog, eftersom dessa i alla avseenden välsituerade människor, som utgöra bokens gestalter, aldrig tyckas ha kommit i beröring med de livsskikt, där förtvivlan, svält och skam präglade tillvaron. De njuta så att säga estetiskt av att behandla de djupa frågorna på samma gång de diskutera dem med en lätthet, som röjer en ganska omfattande beläsenhet i filosofiska och religiösa ämnen.

Man undgår till och med ej att tycka att mycket av det sagda har sagts många gånger förr och att det skulle känts upptråkande med några mera personliga grepp på problemen.

I varje fall är Rosengårdens utvalda en ljus bok, bärare av en varm humanitet och fyller därför en uppgift, vilket ej kan sägas om alla böcker.

DLG.

En ny grammofon.

I DEN SVENSKA MARKNADEN HAR INFÖRTS en ny slags grammofon, "Cremona", vilken visat sig vara synnerligen tilltalande genom sin utmärkt jämna och säkra ton. "Cremona" är av tysk tillverkning och är den sista nyheten på området och föres i den svenska marknaden av Nordiska Musikaffären i Stockholm och Göteborg.

De svenska Pelmansystemet.

I DEN MODERNA TIDENS FÖRHÅLLANDE till arbetet tycker man sig iakttaga två skenbart motsatta ting: å ena sidan en allt allmänare vad danskarna kalla "Dovenskap", lojhet, ovilja mot arbete, å andra sidan en allt hetsigare strävan att komma fram. Kanske är sambandet mellan de båda närmare och naturligare än man tror. Alltför lätt riva vi upp oss själva, förstöra vår arbetskraft och arbetskraft genom bristande fömåga att effektivt utnyttja våra möjligheter — vi fäkta i luften och vi trötta ut oss utan motsvarande gagn.

De är ett tidens tecken, att det nystartade Svenska Pelmansystemet blivit föremål för ett sådant intresse och redan vunnit så stor anslutning. Systemet vill ge vad som i dess textböcker kallas "själslig träning" i avsikt att utveckla "själslig effektivitet". Man utgår mycket riktigt ifrån att, såsom det heter i inledningen till textböckerna, "ett väl utbildat och effektiva sjäsliv faktiskt utgör den enda absolut allmängiltiga tillgången i världen", att "vår hjärna, vårt huvud är det enda vapen, varmed vi ha att utkämpa vårt livs strider".

Det är klart, att vi med litet god vilja och insikt mycket väl kunna själva skaffa oss denna åtråvärda "större effektivitet", liksom vi kunna lära oss att utföra vissa muskelrörelser med minsta möjliga kraftslöseri. Det behövs bara att någon ger oss de psykologiska insikter, som gu'nås ingen är född med, och att vi genom det ena eller andra medlet tvinga oss att handla efter dessa insikter. De som stå bakom "Pelman-systemet" ha — såsom man ju har rätt att fordra av dem — själva visat sig vara goda psykologer, när de inrättat en formlig kurs — ett slags korrespondenskurs — för de många, som grubbla över sättet att vinna framgång, men ej förmå gripa den efterträdda.

Rättelse.

I skissen "Fairys födelse" i n:r 42 ha insmugit sig ett par tryckfel: ett stycke ned i andra spalten står: primordiska, skall vara: primordiala; längre ned i samma spalt står: övervingar, skall vara: örvingar.

Tennisspel

upphettar huden, tröttrar nerverna. Ingenting uträttar en så hastig välgörande verkan som en tvättning med "4711". Var och en som idkar sport bör ständigt hava med sig en flaska "4711" ty den friska doften av "4711" passar ihop med sportdräkten och bidrar till att bibehålla krafterna och sinnesnärvaron.

4711. Eau de Cologne

TVÄTT-PULVRET RENEEN

Oskadligt för händer och kläder.
Populärt genom sin stora tvålhalt och renhet.

Florndol-Tvålen

är damernas
favoritväl.

PARFYMERI FLORA, GEFLE.

Cloettas

GULD=CACAO

och

CHOKLAD

Förnämsta
svenska fabrikat
Säljas överallt

RING
GENAST

EDER
HANDLANDE!

Ett lyckat kafferep får man endast med
PYRAMIDENS RIKSKAFFE
Varför? Jo, därför att det är
Aromatiskt Välsmakande
Drygt

TRADE MARK

NESTLÉ'S BARNMJÖL

har varit i bruk snart ett halvt århundrade över hela världen. Rekommenderas av läkare och användes nu i de flesta barnsjukhus och barnhem i Sverige med utmärkt resultat.

ROLFS HÖSTNYHETER

Glifford: Beautiful Tout-si, one step Kr. 2:—
Novello: Den stolta prinsessan, one step .. 2:—
Englund: Step oriental .. 2:—
Gregor: Valse Chrysantheme 2:25
Schönning: Valse céleste .. 2:50
Samt ny upplaga av den stora succésen "Skaffa mig en liten väning" .. 2:50
Rolf's revy n:r 12: Kärlekens labyrint.
Velt: Dröm, dröm!
Kräusel: Insjövalsen.
Englund: Mänksenspolska. "Caramba."
Maurenz: Valse Bohème.

OBS! Rikhaltig katalog med provtakter sändes gratis och franko.

ERNST ROLFS Musikförlag,
Västerlånggatan 67, Rådman-
gatan 52, Stockholm.

Ett parti ENGELSKA SKOLKAVAJER

prima mörkblå hel-
yllemilten med vadd-
stickat foder: 6-8 år
guldknappar, 9-14
år svarta knappar.

år	6	7	8	9
kr.	82.—	85.—	88.—	91.—
	10	11	12	13
	94.—	97.—	100.—	103.—
			106.—	

Sjömansmössor
av prima kläde
52-56 cm. kr. 9.50
Skolmössor
av prima kläde
52-57 cm. kr. 9.50

A.-B. NORDISKA KOMPANIET
Gosskonfektionsavd. 1 tr.

VIODOL-TVÅLEN

gör huden smidig och
vacker, hyn klar och ren.

PARFYMERI VIOLA
Göteborg

Lägg i kokboken

eller anslå i köket "Några
beprovade recept för bak-
ning av tårter m. m. med
Gooda-Jästmjöl. Det är de
bästa recepter för det fi-
naste jästmjölet.
Burkar å 25, 40 och 75
öre.

Handels A.-B. Sten Sjögren & Co, Göteborg

Alla förlovade

damer böra före bosättningen taga
kännedom om Köksbordet Triett. Kan
användas som köks-, bak- & stryk-
bord. Sju olika bakredskap medfölja
och förvaras dammfritt i det idealiska
bordet, som kan omändras på en
halv minut. Oöverträffat. Oumbär-
ligt. Säljes av

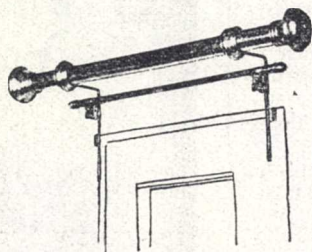
A. O. Warolén,
Falköping-R.

Birgitta-Broschen,

unik, från Birgittaskrinet, fornsvenskt
motiv, av kontrollsilver, säljes hos
Befwets Juv-affär, Kungsgat 51, Stock-
holm. Till landsorten hos Juv. Ernst
Hultqvist, Tegnérslunden 4, Stockholm,
varifrån illustr. priskort och Birgitta-
broschyr, mot begäran, kostnadsfritt
tillsändes.

V A N A

PRAKTISK OCH VACKER ANORDNING FÖR GÄRDINER

Några av systemets fördelar:

SNABB UPSÄTTNING. INGA HÅL I
MURAR O. TAPETER. ALLA STÄNGER
KUNNA NEDTAGAS DIREKT JÄMTE
PASITTANDE GÄRDIN. EN PERSON
KAN ENSAM PALÄGGA STÄNGERNA,
ÄVEN VID STÖRSTA FÖNSTERBREDD.

Demonstreras: MEK. VERKST. VANAS KONTOR
INEDALSGATAN 4, 1 TR. KL. 9 F. M. - 5 E. M.
TILL LANDSORTEN SKICKAS PROSPEKT PÅ BEGÄRAN.

SVAR

(Forts.)

N:r 116. Jag kan ej annat än
varmt rekommendera Fru Casper-
sons Babykläder, där jag flera
gångar, vid mina barns födelse,
köpt de mest välgjorda utstyrs-
lar och allt så reelt, adress Örebro,
Köp där, blir ni säkert nöjd.

Stockholmsfru.

— Jag såg här i Örebro på dess
senaste Hemutställning fina Baby-
utstyrslar från Fru Caspersson
därstädes, voro de alla så vackra,
men var där i synnerhet en, kost-
tade 30 kr. som var förtjusande.
Och av fina mjuka tyger och
dyrbar brodyr. Med liten näpen
mössa. Jag hörde, att affären var
10-årig och mycket välkänd. Dit
kan ni med säkerhet vända eder.
Observator.

N:r 117. I Stockholmstidningarna
finns emellanåt annonser
angående det omfrågade. Sätt
själv in en annons så får ni alldeles
avgjort svar. Ebon.

— Ni kan när som helst få under-
dervisning i porlinsmålning. Se
här ett par adresser, Doktorinnan
Bergman, Humlegårdsg. 10, 3 tr.
Frkn Anna Nordberg och Aug.
Pettersson, 38 Smålandsg. Frkn
Marianne Nordqvist, Karlavägen
28, 4 tr., Frkn Gustava och Anna
Nordin, Drottninggat. 83, 4 tr.,
Frkn Agnes Nilsson, Grevturegat.
42 n. b.

Dieselbe.

N:r 118. Ännu är han allt för
ung. Han skulle litet längre fram
kunna få hjälp från Cedergrenska
fonden. Finns där ingen tek-
nisk skola eller annan kurs i er
närhet, någon aftonkurs, som
mestadels brukar vara bra, däri
han till en början kunde gå.

Ebon.

— Beror på anlag och flit. Bäst
vore ju om gossen finge genom-
gå någon teknisk läroanstalt och
tillika hos någon arkitekt eller
byggmästare skaffa sig praktisk
erfarenhet under åtminstone 2 år.
Tekniska skolan i Sthlm eller
Chalmers i Göteborg bäst. Han
kunde därifrån komma in vid
Tekn. Högskolan i Sthlm. Samt-
liga fackskolor ha 4-åriga läro-
kurser. Efter genomgången kurs
vid tekn. skola kan inträde sökas
till högre avdeln. vid Högskolan.
Underhållskostnader kunna redu-
ceras om ynglingen gör sig fört-
jänt av stipendier. Försök till
en början en korrespondentkurs
om ej annorlunda kan ordnas.

Dieselbe.

N:r 119. Ett besök i en bok-
låda eller en skriftlig förfrågan
dit, åtföljt av namn och adress
samt dubbelt svarsporto skall med
all säkerhet bringa svar på er
fråga. F. ö. har på Iduns svars-

En skön lindring vid bröstakkomor uppnås omedelbart genom SALAM

Flyglar och Pianon

från förnämsta fabriker.

Huvuddepot för

Bechsteins och Grotrian Steinwegs

världsberömda

Flyglar

Abr. Lundquists

PIANOETABLISSEMENT,

8 Malmorgsgatan 8, 1 tr.

Ingång även genom Musikhandeln.

Vad allmänheten säger om "RÄTTUT".

Får meddela

att Ederet

"Rättut" är

det förnämsta

preparat som

förekommit i

handeln hitintills,

vilket jag här

på det bästa rekommendera. Av

alla de sorter, jag har provat, så

finns ingen sort, som verkar så

absolut hastigt som "Rättut", vil-

ket jag vill på det bästa utsprida

bland mina grannar och bekanta.

Fifong, Färö, GOTLAND 16/2

1920.

Pris per pkt Kr. 1.25.

Fabrikanter:

BERNER & ZETTERSTRÖM,

Göteborg 58.

För
klena barn
giver

JECOROL

(Levertran med äggula)

överraskande resultat!

Råd gör med Eder läkare!

Fås på alla apotek.

Svält ej

Edra krukväxter. De
leva ej enbart av vat-
ten. Giv dem Planta-
gen, ett på veten-
skaplig grund sam-
mansatt konc. växt-
näringssalt. Erhålles på bleckburkar
hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemi-
kaliehandlare.

Vinägrons

Ättiksprit

är bäst för

bordet och köket!

FAMILJERÄTTSÄRENDEN

Äktenskapsförord. Boskillnads-
och äktenskapskillnadsmål.
Boutredningar och arvskitfen.
TESTAMENTEN

Advokatfirman

Andén & Staël von Holstein

Eva Andén. Mathilda Staël von Holstein.

Lilla Vattugatan 14.

Riksb. 7576, 24488. Allm. 18836.

Husvarna

Symaskiner

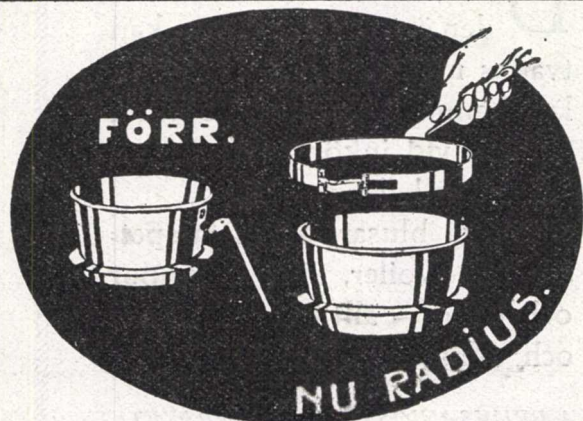
»Er hustrus dröm.»

Förmånliga avbetalningsvillkor.

HUSQVARNAS NAMN PÅ FABRIKATET

GARANTERAR FULLGOD VARA

ALUMINIUM-KOKKÄRL

MED LÖSTAGBART SKAFT

Äro billigast, därför att skaflet kan användas till flera skålar. Äro bränslesparande, därför att de hålla utan att behöva tillverkas av onödigt tjock plåt.

A.-B. RADIUS, STOCKHOLM I. 7

TÉ- & KAFFESERVIS I STERLING-SILVER & PRINCE'S NYSILVER

Sterlingsilver Prince's nysilver

Kaffekanna (c:a 1 liter)	£ 37-10-0	£ 12-7-6
Tekanna (c:a 3/4 liter)	£ 35-10-0	£ 11-12-6
Sockerskål	£ 18-10-0	£ 7-5-0
Gräddkanna	£ 13-10-0	£ 6-5-0
Kittel & stativ (c:a 1 liter)		
med förbättrad lampa	£ 68-10-0	£ 18-18-0
Tebricka 60 cm.	£ 152-0-0	£ 48-0-0

Prince's nysilver räcker en mansålder. Illustrerad katalog franko per post.

MAPPIN & WEBB Ltd

158-162 OXFORD ST. W.1. 172. REGENT ST. W.1
2 QUEEN VICTORIA ST. E.C.4.
LONDON, ENGLAND.

Representanter:
GULDSMEDSBOLAGET I STOCKHOLM
Regeringsgatan 1

avdelning tidigare lämnats svar å denna sak. Ebon.

N:r 120. Nog kan ni fråga rent ut alltid. Men jag vet knappt om jag skulle vilja råda er till att göra det. En ros måste utvecklas av sig själv, av den inboende växtkraften och genom solens inverkan. Så är det med kärleken också. Om nu den unge mannen älskar er, så talar han säkert om det, när hans kärlek blir mogen, eller när han är säker på att han älskar er. Han är med all säkerhet inte rädd för att fria till er därför att ni har pengar. Pengar är minsann inte allt i världen. Jag vet flera män, som kunde fått mycket rika kvinnor, men de taga inte de rika damerna, utan gifta sig av kärlek med fattiga flickor. Och blevo lyckliga. Arbetade sig själva till pengar sedermera. Är det nu så att ni verkligen älskar den unge mannen, så giv er till tåls och avvakta lugnt tills han talar själv. Slå fram om emellertid att ni själv aldrig skulle gifta er för pengars skull, utan endast av kärlek och detta till och med med den fattigaste man. Älskar han er då, så talar han om det. Nog kan det finnas vänskap mellan man och kvinna. Men äro de unga så blir det gärna kärlek till sist, ibland från båda hållen ibland från det ena. Men varför skulle ni avbryta allt umgänge med honom om ni fick reda på att det blott var vänskap från hans sida. En karl kan säga vänskap och allra innerst älska, utan att han vet det. Så att om den älskande kvinnan är klok och inte alltför het på gröten, så kan hon få den älskade och hans kärlek till sist. Ebon.

— Visst kan vänskap existera mellan man och kvinna. Men ni tycks ju själv känna mer för mannen i fråga. Vet ni vad, res bort en tid och pröva er själv och honom! Att ni är rik bör ej hindra er lycka, om han nu håller av er. Låt honom vid något tillfälle förstå, hur litet rikedom betyder för er. A. F—m,
— Någon har sagt, att steget från vänskap till kärlek mellan en ung man och en ung kvinna är blott ett tuppfjät. Nog kan en vuxen man söka en flickas säll- (Forts. i B-numret.)

BREVLÅDA.

RED:S BREVLÅDA.

Eskil Accin. "Tankar som repa frätande sår i själen" är något väl rivjärnsmässigt för att verka lyriskt.

Läsare av följetongen i Idun. Romanen fortsätter alltjämt och blir till fullo publicerad innan årets slut, som utlovat är. Att romanarket ej medföljer varje nummer, beror på att andra bilagor då skola ha plats — en inledning som vi sedan länge praktiserat.

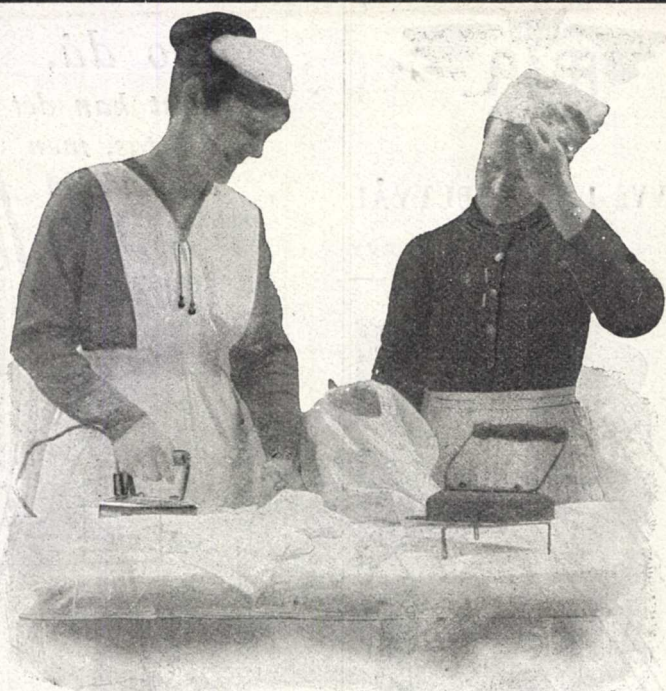
Olycklig och förtvivlad. Er fråga kan ej införas i Idun. Vänd er till ortens barnavårdsman (ni får på pastorsexp. reda på var han eller hon träffas); han eller hon är skyldigt att under full diskretion bistå er med råd och dåd.

Verkligt stora fördelar

tillförsäkras Eder om Ni sätter Eder i förbindelse med vår firma. Rekvirera vår stora katalog N:r 80 för hösten och vintern 1920-21, som är den innehållsrika varukatalog i Sverige, beträffande manufaktur, korta varor m. m. Varorna äro av god kvalitet och priserna äro beaktansvärt billiga. Tillika med provblad av Julstämning, Julkvalen m. fl. jultidningar och av kalendern "Ahlén & Holms Årsbok 1921", sändes katalogen på begäran gratis mot endast portokostnaden.

AHLÉN & HOLM, Stockholm

"Så går det, när man inte använder VOLTAS elektriska strykjärn."

Till salu i de flesta elektriska affärer samt i varje välsorterad järn- och bosättningsaffär.

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA, STOCKHOLM.

Vid ansiktsmassage

använd

Syster Jeanna Thomsen's
Ansiktscrème
med citron

— i burkar å 1.50 och 2.50 —
Gör huden ren, mjuk och vit. Utmärkt mot rynkor.

Säljes i parti o. minut genom

GUSTAF ZADIG
Tel. 4100, 8185. MALMÖ.

EUCALYPTUS OJA

botar reumatism, ger smidighet åt muskler och lemmar.

WEYDES TEKN. FABRIKS A.-B., NORRKÖPING
Äkta endast med märket papegojan!

RAPID-BORAX

Renaste och drygaste borax för toalett- och hushållsändamål

Tillverkas av

Aktiebol. Oxygenol
Kungl. Hovleverantör

LEVYS LAVENDELTVÅL

kan icke överträffas

Tillverkare: A.-B. ALBERT LEVY
M A L M Ö

PIX-pojken på äventyr.

Uti alla väder priset **Pix** tar både solken, åska, regn och blixlar

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram. Finnes å alla apotek.

Jo då,
visst kan det
tvättas, men
använd då
LUX

LUX

FÖR FINTVÄTT

Den finaste vävnaden och den ömtåligaste färgen kan tvättas med LUX. När man lärt känna LUX, störes aldrig glädjen vid inköp med tanken: "Hur skall det tvättas"?

Läckra blusar, ömtåliga spetsar och voiler, silkesstrumpor och band – allt kan tvättas om och om igen med LUX.

FOLJ DEN ENKLA BRUKSANVISNINGEN PÅ PAKETET

Oatine

Oatine behandling är alldeles oundgänglig

för alla damer, helt enkelt av det skälet att *Oatine* ger näring åt och förnyar huden, när ni var dag begagnar denna crème, som ej kan jämföras med något annat.

Tvål och vatten irriterar ofta huden, så att den blir torr, hård och sträv. Begagna därför alltid *Oatine*. Blott man lätt gnider in den och torkar av huden ett ögonblick därefter, så får man icke bara porerna, utan även hudytan alldeles rena från det damm och den smuts, som samlats där, och huden blir genom denna behandling ren, klar, smidig och vacker.

Mottag blott *Oatine*, och avvisa alla efterrapningar.

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN

Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn.

THE OATINE COMPANY
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Förnämsta märke

Kurrik TÉÉT

Kvalitetsvara

C. A. STRÖMMERS H. A. B.

Grundad 1904

STOCKHOLM - RIGA